

درسماده باب عالی جوارنده
داره مخصوصه

محل اداره :

مصلحت‌العلم

۱۳۲۶

مسلکونه موافق آثار جدیده مع المنوبه
قبول اولونور
درج ابدیه بن آثار اعاده اولونور

خطار :

دیده، فلسفه، علوم، حقوق، ادبیات و سیاسیات و باطام کرک سیاسی و کرک اجتماعی و مدنی احوال پرشونه اسمایه دره بحث ایدر وهفته ده برنشر اولونور.

آبونه بدلی

صاحب و مؤسسلری :

ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب

درسماده نسخه سی ۵۰ پاره در

سنه لکی

ممالک عثمانیه ایچون	۸۰	۴۰	غروش
روسیه	۶۰۰	۳۰۰	روبله
سائر ممالک اجنبیه	۱۷	۹	فرانق

تاریخ تأسیسی

۱۰ تموز ۳۲۴

قیرله دن مقوا بورو ایله کوندریلیرسه سنوی
۲۰ غروش فضله آلیر

عدد : ۶۹

۱۷ ذی الحجه ۳۲۷ پنجشنبه ۱۷ کانون اول ۳۲۵

اوچنجی جلد

اسلام و هانوتو

مسلمانلر آره سننده زمانتی علم تحصیلنه حصر ایدنلره کلنجه ،
بونلرده ایکی یه آریلیر ،
برنجی قسمه داخل اولانلر کندیلرینی علوم دینییه نك وارثی ،
محافظی قیاس ایدنلردرکه ، مسلمان مملکتلرینک چوغنده بونلرک
افرادی آزالدقدن باشقه اوغراشدقاری غلومکده ، باقانلرک برشی
آگلایه مایه جنی ، رسومدن فضله بریزی قالمامشدر . مصرکی ،
استانبول کی بعض مملکتلرده بوکی علوم ایله مشغول اولانلرک
اقلیتده قالان ذکیلریده انجق زمانک ، قلت عرفانک تعیین ایتیش اولدینی
برطاقم کتابلری آ کلامقندن باشقه ایش کوره میور . بو آ کلامقده
شولفظشومعنایه دلالت ایدر ، دیه کس دیروب آته بیلیمکدن عبارتدرکه
نفسده بواعتماد حاصل اولدقدن صوکره اونلرجه علم تحصیل اولنمش
دیمکدر ؛ آرتق ایسترسه بوقدر بر تحصیل ایله دین ، فکر سالم قاله بیلسین ،
ایسترسه قالماسین ، اوراسی آرانیماز .

بونلر عیله بالالردن قالان سلاخی سوس یرینه دیواره آسان ،
لکن نه اونی قوللامق ، نه ده پاسنی سیلمک ایچون الله المیان آدملره
بگزرلر ، ایشته قوللائیمان ، خدمت اولنمایان بویله برسلاح پاس ایچنده
چورور کیدر ، دین کنه یلرینک بیلیمدیکی برطاقم فائده لی علمی
منع ایدر وهمنده بولونان بو آدملرک برسقیم مطالعه لری دهسا وارکه
اوده کندیلرینک خلق ایله مناسبتی اولدیغنی ، بوسیدن امر بالمعروف ،
نهی عن المنکر کی بروظیفه لری بولندیغنی ظن ایللیردر . ایشته بونکله
دینی آ کلامق خصوصنده اوله بویوک برخطا ارتکاب ایتیش اولورلرکه
دیگر خطالرک هیچ برینه بکزه من .
فاتا برچوغنک ، حتی اکثریتی تشکیل ایدن قسمک دینی آ کلامق

خصوصنده اوقدر یا کلیشلی و ارکه صایمه حاجت کوره میور .
آرتق بو قسمه داخل اولان ارباب تحصیل یوزندن ملته اوفاجق
برفائده ، امتک صلاحه جزئی برتأثیر بکله ملک ، طوغری اوله مایه جنی
میدانده در .

ایکینجی قسمه داخل اولانلره کلنجه بونلر برطاقم کنجلردرکه
ویلری طرفندن بویوک ، کوچوک بر مأموریته قایلرلق ایچون
یتشدرلشدر . بوقسمک آز ، یاخودچوق اولان افرادی علوم جدیده
نامیله یاد اولنان فلرک مبادیسی اوکرنکدن صوکره باباسی طرفندن
کندیسنه حاضرانمش اولان منصبه اهل اولق ایچون نه لازمسه
اونی الله ایتمه چالیشیر . بونکله برابر بوتون تحصیلی ذهنیه
یراشدیردیکی ایکی ، اوچ کله ، درت بش خیالدن عبارتدرکه بونلر
شهادتنامه آلمغه مدار اولور .

بونلردن بر قسمی ده اوروپایه کیدر ، اوروپادن عودتنی متعاقب
بروظیفه یاقه لایه بیلیرسه اونکله قناعت ایدر ، همتی اووظیفه دائره سنده
چالیشمغه حصر ایلر . بویله بروظیفه الله ایده مینلر ایسه قاپو ، قاپو
دولاشه رقی انتظارده بولونور ، امیدلرینک بوشه چیقدیغنی کورپرده
بیقرار ، یاخود ایشدن ، عملدن قایلیرسه آرتق قهوه گوشه لرنده ، یاخود
دیگر برطاقم سفاهتخانه لرده وقتی هدر ایدر ، طورور . بونلرک
ایچنده کی ارباب صلاحه کلنجه عدولری آز اولدقدن باشقه خلقک
مصالحه هیچ اهمیت ویرمزلر ؛ ایسترسه اهالی مسعود اولسون ،
ایسترسه فلاکت دوشسون ، ایسترسه محو اولسون ، ایسترسه حیات
بولسون تمامیه لاقید قایلرلر . بک اعلا بوکیلرک اوکرنک لری علومک
امته نه فائده سی اولابیلیر ؟ بونکله برابر هر مملکتده مستثنا اوله رقی برطاقم
نافع آدماز بولونورکه عددلرینک کوندن کونه چوغالمسی ، منسوب
اولدقاری امتلرک کندیلرندن فائده کورمه سی مأمولدر .

ايشته علمه قارشى ار ككلك وضعيتى بوندن عيسارت . قاديئلره كلنجه بونلره دينلرينه ، ياخود دينلرينه عائد اولوب بيلنمى كنديلرينه واجب اولان شيلر آراسنه بر پرده كر يلسدركه نه زمان قالفه جنى بيلنه من . كذلك اوروج كې فرائضك صورت اداسندن باشقه برشى اوكر نملرى كيمسه نك عقلنه كلز . فقهه عائد معلوماتلرى ده كوره نك صورتيله بلله دكلرى شيلردن ، حلال و حرامه دائر وارث اولدقلى عقائدن عبارتدر . ذهنلرى خرافات ايله طولودر ، سوز- لر ينك مدارى كاملا ترهاتدر ، ايجلرندن بك آزي استثناءيديله بيليركه اولنرى صاييق بردقيقه بيله سور من .

مسلمانلر توكلك ، قدرك معناسنى ياكلش آكلاديلر ، اوسيدن ايشى كوچى براقوب عطالته قويولديلر ، امورى حادثاتك جريانسه ترك ايتديلر ، بوصورتله جناب حق خشنود ايتدكلرينى ، دينك احكامنى يرينه كتيردكلرينى ظن ايديبورلر .

مسلمانلر كنديلرينك اك خيرلى برامت اولدقلىنه ، عزت وقوتك ابدى دينلريله برابر بولونديغنه دائر اولان نصوصى ده ياكلش آكلاديلر . بيجارملر اويله ظن ايديبورلر كه خير مسلمك عنوانسه ملاصقدر ، عزت و رفعت مسلمك لفظنه تابعدر ، ايسترسه اولفظك مدلولى هيچ تحقق ايتمين . كنديلرينه برمصيبت اصابت ايدرسه قضا وقدرله متسلى اوله رق اومصيتك دفى ايجون هيچ بر چاره اتخاذهنه قالقيشمقسزين يالكز امدادغيه منتظر اولورلر ، كتاب اللهك ، سنت رسولك حكمنه متابعتله مافاقتى تلافى ايتك ، ياخود ميداندهكى فلاكتى دفع ايله مك طرفلرينه هيچ يانا شمارلر .

مسلمانلر اولوالامرء اطاعتك معناسنى ده ياكلش آكلاديلر ، اولنرك اوامرینه انقيادى سوء استعمال ايتديلر ، اوت بوتون امورى حاكمه توديع ايدرك ، بوتون شئوننده تصرف اوكلراقهرق كنديلرى آرقه چويرديلر . ويرمكه اولدقلى وير كودن باشقه هيچ بر معاونتى اولمقسزين حكومت ادارى ، سياسى بوتون امورى يالكز باشنه ايفا ايدم بيلير ظننده بولونديلر . چوجوقلى عسكر لكة آلنه جنى زمان بابالرينك نه قدر محزون اولدينى ، اولادى بو خدمتن قورتارمق ايجون هر بر ينك نه قدر اوغراشدنى كورولورسه مسلمانلرك قسم اعظمى طرفدن حكومه ويريلن معنا ايله مدلول اصلينك يئنى تاليف اصلا قابل اوله مايه جنى آكلشيلير . كذلك بونلرك حاكمه اولان اعتمادلى عادتا تاليه درجه سنه وارمشدر . زيرا اوني كيمسه نك معاونتى اولمقسزين هر شيشى يايغنه قادر ظن ايديبورلر . ايشته بومفرط اعتماد كنديلرينك ولى الامرى بوس بوتون يالكز براقالرينه ، هيچ بر خصوصده اوكلامعاونت ايتمه لرينه سبب اوليور ، مكر كه صورت جبريده بويله بر معاونته دعوت اولونسونلر . بونكله برابر كر ها ايش كورمكه سوق اولنان بر آمدن نه خير بكله نه بيلير .

حاكلره كلنجه بونلر امتى دوشمش اولدينى كرىودن چيقارمق خصوصنده ناسك اكايلىده بولونانلرندن اولدقلى حالده وظيفه لر ينى ادايه عائد اموره قارشى عوامك مضاب اولدينى جهلدن بونلرده نصيبه دار

اولدينى ايجون حكم كله سندن انسانلرى كندى كىلرينه محكوم ايتككدن ، عباد اللهك ماللى كندى هوسلرى اوغورنده هدر ايله مكدن باشقه بر معنا آكلمايورلر . هم بواسرافاتده نه عدالته رعايت ايديبورلر ، نه كتاب الله ايله استشاره ده بولونيورلر ، نه ده سنت رسوله تابع اوليورلر . بوتون بو اويغونسز اقلره انضمام ايدن مذهب تفرقه لرى ، بر جوق بدعتلر ، بر ييغين متناقض رايلىر ، كور كورينه تقليدلر سائقه سيله مشربلر ، امللر آلاييلديكينه داغيلدى . بومتخالف آمال اربابى كندى هوسنه مغلوب اوله رق حظه باقاز ، باطلدن چكنمىز بر حاله كلىدى . بوتون مساعيسى خصمنه غلبه چالاق جهته منحصر قالىدى . بو خصم ايسه سوز آراسنده دين قارداشى ياد ايتديكى آمدن باشقه سى دكل !

بونلرك هيسندن باشقه مسلمانلرك عقيده سنه عارض اولان اك بويوك بر بدعت وار كه اوده كنديلرندن ، دينلرندن اميدى كسه رك آرق خلقك فسادينه قارشى چاره يوقدر ، امت اسلاميه اصابت ايدن فلاكتى هيچ برواسطه ازاله ايدمىز ، كون بهمه حال كوندن بتر اوله جقدر ، ظننده بولونمايليدر . بوياس اويله ملعون بر مرصدر كه كتاب الله ، سنت رسوله تمسك ايتمه يرك موثوق اولمايان بر طاقم رواياته قاييلمالى ، ياخود اخبار صحيحه نك معناسنى ياكلش آكلمالرى يوزندن امتك وجودينه سريان ايتمش ، قلبى تسخير ايله مشدر . مسلمانلرك روحلرينى ، عقللرينى بوقدر پریشان ايدن هيچ بر علت يوقدر . ذاتا (انه لا يئاس من روح الله الا القوم الكافرون) قول جليلى بومصيتك درجه سنى تصويره كافيدر .

ديكرلرينى صاييق اوزون سورمه جك اولان بوتون بو بدعتلره همتلرك ضعفى ، عزملرك دوامسزلى ، ايشلرك بوزوقلى انضمام ايديبوركه بومناسبتسزلكلر عائله لردن باشلايه رق امتك هيئت مجموعهنه طايانيور . هر طبقه ده ، هر دائره ده ، خصوصيله حكومتلرك دواثرنده كندىنى كوسترييور . مسلمانلرك اتهام اولندينى كور كورينه بر تعصب دينى ده بعض بلاد اسلاميه ده كى اقوامه آنحق بو بدعتلره تبعاً عارض اولمشدر . بونكله برابر بن مسلمانلرك بو تعصب دينى خصوصنده شرقده ، غربده هيچ بر ملت نصرانيه نك وارمش اولدينى درجاتك اك اشاغيسنه بيله ياقلاشه بيله جكنى تسليم ايدنلردن دكل . شاهد م ايسه تاريخدر كه هيچ يالان سويله من .

دينلرينه بر جوق بدعت صوقالرى ، اصول دينى ياكلش آكلمالرى ، شريعتك مباديسندن بيله غافل اولمالرى سبيله مسلمانلرك باشلرينه بوندر فلاكت كلىدى . جناب حق اولنره شكرينى ادا ايتمه دكلرى نعمتى اللرندن آله حق ، كفران نعمتك مستلزم اولدينى عقوبتى معين ايدم جك بر طاقم اقوام مسلط ايتدى كه امداد الهى يتيشمه دكه بومهاجلك النيدن قورتولمق امكانى يوقدر . بوندن باشقه الله مسلمانلرى دينلرينه بوتون عيبارى اسنادايدن ، مسلمانلق يادايديلنجه اودين طاهر ك برى اولدينى بوتون لوثياتى اضافدن چكنمىن ، اسلامى اقوام ايله مدنيت آرمسندم كر يلىش بر پرده صورتنده تلقى ايله ين ،

علما و مجتهدینك کیجه لی کوندزلی عقللرک حیران قاله جنی برطرزده سعی و غیرتلی، اجتهادلی سایه سنده شودوره تکمله واصل اولمشیدی. عبدالله بن مسعود و اصحابنک و علقمة بن قیس و رفقا سنک زمانلری عراق مکتب فقهیسنک دوره تأسسی محمول ایدی. ابراهیم نخعی و رفقا سی و اصحابی دوره توسعی اداره ایتشلردی. دوره تکمیل ایسه امام ابو حنیفه نك اجتهاده باشلامه سیله بدأ ایلشیدی.

ابو حنیفه حضرتلرینک حیات فقهیسی حضور حمادده تدرسه باشلامه سیله بدأ ایدر. حماد واسطه سیله عراق مکتب فقهیسنک بتون صفحاتنه کسب و قوف ایتدکدنصوکره دائرة تبعاتنی توسیع ایلر. علم فقه نقطه نظرندن آثار و سنن اوزرنده تحریات اجراسنه باشلار. بوبابده عمر بن الخطاب، علی بن ابی طالب، عبدالله بن مسعود، عبدالله بن عباس - رضوان الله علیهم - حضرتانک اصحابندن بیوک بر استفاده تأمین ایلر. بوسورتله عراق مکتب فقهیسی ایچون بیوک بر دوره ترقی باشلامش اولور. آرتق اجتهادک دخی متوجه اولدینی نقطه تکامله وصول ایتک اوزره بولندینی کوریلیر.

حضرت امام اکثریت اعتباریله مسائل متفرقه فقهی، عراق اصول اجتهادینی حماد (رضی الله عنه) واسطه سیله ابراهیم نخعی حضرتلرندن تلقی ایلر. ینه مشارالیه، یاخود دیگر بری واسطه سیله نادراً باشقه بر ذاتلره استناد ایتدیکی ده مشهود اولور. محمد بن حسن - الشیبانی حضرتلرینک امامدن روایت طریقیله تحریر بیوردینی اثرلرده ابراز ایلدیکی سندات نظر دقه آلنیرسه بو حال بتون کوز اوکنه کلیر.

حضرت امامک علی الاکثر فقهه دائر اولمق اوزره روایت ایتدیکی آثار و سنن ده طرق متعدده مشهود اولور. شیوخی میاننده طبقات مختلفه یه منسوب برچوق تابعین ایله آلتی یدی صحابی کرامک اسمای شریفه لریته تصادف اولنور. امامک شو مسنداتی ابو یوسف یعقوب، محمد بن حسن، حسن بن زیاد اللؤلؤی طرفلرندن جمع ایدیلدیکی کبی، ده صوکره لری اون بش یکریمی قدر حفاظ حدیث و کبار فقهانک ابذال بیوردقلری سعی و غیرت ایله سنداتی تدقیق اولونه رق اون بش یکریمی قدر عظیم الجثه اثرلرک جمع و تألیف اولمشیدی.

حضرت امامک محفوظاتنی اکابر علما و فقههای مجتهدیندن بر چوق ذوات کرام اخذ و تلقی ایدهرک اخلافه نقل و روایت ایتشلردر. عمر و بن دینار، عبدالله بن مبارک، یزید بن هارون، عباد بن العوام، هشیم، وکیع بن الجراح، هام بن خالد، سفیان بن عیینه، فضیل بن عیاض، داود الطائی، ابن جریج، عبدالله بن یزید، مسعر بن کدام، اسماعیل بن ابی خالد، شریک بن عبدالله، حمزه بن حبيب... روات مشهوره سی جمله سندن در.

معاصرینندن سفیان ثوری، ابن ابی لیلی، ابن شبرمه حضرتانک دخی امامدن بعض احادیث نقل ایلدکلری سوبلنور.

دها طوغریسی انسانلرک محرومیت ایدیله لری موجب بر بلا عدایدن برسوری دشمنلره مبتلا ایتدی.

یچن عصر هجرینک اورتلرنده عجمستان، هندستان، عربستان طرفلرنده، ده صکره مصرده عقلای مسلمیندن بعضیلری اویانه رق بو فلاکتک ماهیتنی تدقیقه، بوکا بر چاره تحری یه باشلادیلر انشالله کونک برنده آرامقده اولدقلری غایته واصل اولورلر.

شیخ محمد عبده

محمد عاکف

اجتهاده دائر

- مابعد -

اما ابو حنیفه دورلرنده افکار علماده باشقه برکشایش حس اولومغه باشلامشیدی. اجتهادک برنوع ترقی و تکمله مظهر اولدینی کورولیوردی. عبادات، معاملات، عائد مسائل متفرقه ابواب و فصوله آیریلیور. ابواب و فصول دخی تصنیف ایدیله رک کتابلر تشکیل اولنیوردی.

باب، فصل، کتاب نظر مطالعه یه آلتیه رق آنجق مسائلک ادله شرعیهدن هانکیسنه مستند... مسئله، دلیلک هانکی نقطه هانکی جمله سندن آکلاشیلیمش اولدینی تحری ایدیله رک باشلامشیدی. ذهن بوقدرله ده توقف ایتیه یور؛ عجبا بودلیله نه کی مسئلهلر استناد ایدیور؛ بودلیله رک تحدیثه مسائل متعدده می، یاخود مسئله متعین می داخل اولیور؛ مسئله، بودلیلدن نصل آکلاشیلیر؛ مسئله ایله دلیل آراسنده نسبت نصل؟..... دیهرک اذهانده بر فکر تحری، فقط باشقه براسلوبده، باشقه بر طریقه فکر تحری اویانمشیدی. اشته بادی نظرده یک سطحی کورون بواسطه ذهنیه اصول فقهک اساسنه طوغرو بر حرکت ایدی. نتیجه ده اصول فقهک اساسنی تشکیل ایدن «اقسام نظم» میدانه چیقدی. فی الحقیقه قواعد اصولیه، اجتهاد باشلانیدینی کوندن بری عملی اوله رق دائماً موجود ایدی. لکن نظریاتی، اصلاحاتی تدریجی بر صورتده میدانه کلدی. - آکلاشیلیرکه اصول فقهک نظریاتی ایله اجتهاد آراسنده برعصره قریب بر آچیقلاق موجوددر.

اذهان علما بوقدرله ده اکتفا ایتیه یوردی. افکارده دخی مسائل جزئیة فقهیه آراسنده اولان نسب عقلیه نك تحریسنه و معانی مسائلک تجریدنه میل ایده بیله جک قدرکشایش، بر فیض علمی مشهود اولیوردی. مسائل فقهیه اوزرنده تحلیلات و تحریدات اجرا ایدهرک مسائل آراسنده اولان نسب میدانه چیقاریلیر؛ بر معنای عمومی الله ایدیله رک قواعد کلیة فقهیه ارتقا حصوله کلیوردی. اشته بودوره فقه ایچون، اجتهاد ایچون یک یوکسک بر دوره ترقی ایدی. بودوره ایچنده مسائل فقهیه، تصنیف و تدوین، قواعد و اصوله ربط اولنهرق حقیقه بر علم شکنی اخذ ایتمشیدی. اجتهاد ایچون دخی اصول و قوانین وضع ایدیله رک عادتاً بر صنعت علمی حالتی آلمشیدی.

عراق مکتب فقهیسی و اجتهاد بر دن بره بو ترقی یه مظهر اوله مامشیدی. بو حاله کلنجه یه دکی بر چوق صفحهلر ارانه ایتش؛ عصره قریب بر زمان ایچنده «تأسس» و «توسع» دورلرینی کچیره رک یوزلرجه